

POLÒNIA 9-18 de juliol de 2017

Diumenge 9, vol a Varsòvia on arribem de nit; després de sopar sortim al carrer i el primer que veiem és el Palau de la Cultura i la Ciència, edifici obsequi de la Unió Soviètica; a Rússia n'hi ha sis més amb la mateixa estructura, estil del realisme socialista. Il·luminat, va canviant de color igual que els gratacels de l'entorn estil americà; la zona ha esdevingut un centre comercial i financer.

Dilluns 10 matí, visita de Varsòvia:

L'iniciem al Parc Lazienki, extens i ben cuidat amb espais de gespa, parterres, camins entre arbres frondosos; un gust passejar-hi; s'hi alcen monuments a personalitats i palaus de diferents èpoques. El monument més famós és el de Chopin, situat en un espai enjardinat que convida a escoltar la seva música en els bancs preparats. El cor del compositor reposa a l'església de la Sta. Creu. Altre monument és dedicat al mariscal que després de la I Guerra Mundial va recuperar la independència del país. El primer edifici que veiem és el Palau

Belvedere, residència de Prínceps i seu de la Presidència de la República; Lech Walesa va ser l'últim en residir-hi entre 1990-95. Actualment és Museu. El més important és el Palau sobre l'Illa, símbol de l'aigua i residència de Reis; un porxo amb columnes comunica amb pavellons laterals; un dedicat a balneari; una

inscripció a la fatxada invita a entrar-hi per banyar-se i descansar. Davant de cada edifici un rellotge de sol.

Ens dirigim cap al centre històric; arribem al Monument als insurgents de la Revolta de 1944, que van poder escapar per les canonades. Al darrere, el Palau de Justícia, un modern edifici de vidre que, a la fatxada lateral tres cariàtides, filles dels arquitectes, aguanten marquesines. Passem davant la casa de Maria S. Curie, per la barbacana i les muralles del S. XIV i arribem a la plaça del Mercat, centre de la vida política, comercial i cultural; al centre, el monument a la Sirena, un dels mites de la ciutat; als quatre costats, edificis històrics de diversos estils dels S. XVII-XVIII. Passem per la placeta Canònica, anomenada així per les

cases dels canonges; al centre una campana reconstruïda; es tradició demanar un desig mentre es fan tres voltes a la campana. Entrem a la Catedral de St.Joan, l'església més antiga i important del centre històric; s'hi van coronar els Reis de Polònia. Conté monuments a personalitats i institucions històriques i culturals com: Sepulcre dels Prínceps de Marzovia, bust del pianista Paderewski, al Parlament polonès que va aprovar la 1ª Constitució democràtica, als defensors de Varsòvia contra els invasors alemanys.

Un altar amb retaule dedicat a Joan Pau II. A l'Altar Major, hi penja un St. Crist, portat (?) d'Espanya i amagat durant l'invasió nazi.

Anem a la plaça del Castell, molt espaiosa; l'edifici ocupa tot el costat est; al centre s'hi alça la columna del Rei Segismundo III Vasa, l'estàtua del qual, original del S. XVI, corona la columna. A l'origen el Castell va ser una fortalesa de fusta; al S XVI es va construir la residència renaixentista per ordre del Rei Segismundo II Augusto. Alberga Sales de la Cort: apartaments reials, Sala del Tron i d'Audiències, i Sales del Parlament, entre les quals, la sala del Senat on s'aprovà la Constitució al S. XVIII. Conté moltes i variades obres d'art d'artistes europeus de renom de les diferents etapes constructives, amb els estils respectius. Passegem pels carrers comercials de la zona i a l'hora convinguda anem a dinar a un bonic restaurant proper.

Sortint de la ciutat, passem pel gueto del que en queden poques restes; des del bus veiem el monument als jueus i tot seguit una tirada de travesses de vies de tren amb el nom de jueus polonesos.

Entrem a l'autopista direcció Gdansk, en el trajecte veiem camps ben cultivats amb cereals variats; cases de camp, algunes agrupades, aerogeneradors, boscos amb pins, alerç, bedolls; travessem el Vístula amb molt cabal. Al cap d'una estona es posa a ploure; a mesura que avancem la pluja s'intensifica. Arribem a Gdansk ja fosc i amb pluja forta.

Dimarts, 11- Gdansk, Sopot, Gdynia

Les tres ciutats formen una conurbació anomenada triciutat de 850.000 habitants; Gdansk en té mig milió. El prefix eslau Gd significa "humitat del terreny", aquesta humitat s'ha de procurar treure per tenir el terreny salubre. La ciutat reunia molta quantitat de cereals, fet que comporta l'abundància de graners. Gdansk prospera a causa dels privilegis que el Rei polonès li atorga.

Al matí visitem el barri d'Oliva ; va tenir Universitat i va ser residència dels Prínceps de Pomerània. Al S.XII s'hi establiren monjos cistercencs, constructors de molins; van beneficiar molt la regió: van fer cascades artificials per moure els molins i van crear el bosc cistercenc amb molta varietat d'arbres i plantes. Visitem l'església-Catedral : a la part superior de la portalada de pedra hi ha esculpida una olivera; la Mare de Déu i el Nen sobresurten d'entre la copa. L'interior és estil barroc alemany. Té un orgue molt important: 8.000 tubs, figures amb instrument que es mouen al ritme de la música. Assistim al concert d'orgue que es realitza regularment. Al sortir ens dirigim a Sopot , població vora mar amb llarga platja de sorra fina.

A l'arribar ens trobem amb edificis senyorials, El Gran Hotel, el Balneari; jardins ben cuidats, fonts amb sortidors... el jardí amb el monument al Dr. Hafner, metge de Napoleó i creador de l'activitat de la ciutat. El doctor va tenir la iniciativa d'aplicar els banys de mar i les aigües minerals amb finalitat terapèutica. Crea un sanatori per tractaments. La reialesa i l'aristocràcia poloneses hi assisteixen. Com entreteniment organitzen òperes al bosc. Aquestes activitats han estat la causa de que Sopot hagi esdevingut una zona dedicada al descans, amb espais verds, molts arbres, llocs per nens, i més recentment, un espai d'oci.

Un dic de fusta s'endinsa al mar ; cal pagar per entrar-hi; passegem fins a l'extrem, des d'on podem contemplar una vista panoràmica de la ciutat , de les platges i del mar obert.

Ens dirigim a Gdynia, la tercera ciutat del conjunt, té port artificial; important per les drassanes, que van tenir molta activitat dècades passades; actualment treballen les de manteniment de vaixells. Plovisqueja, no baixem del bus, donem un tomb pel port.

Tornem a Gdansk on dinem; a la tarda visita comentada a la ciutat dins les muralles:

Gdansk va créixer a l'entorn del port al riu Motlawa, que, amb el Vístula surt al mar. Diverses portes de la muralla donen accés al centre històric; hi entrem per la porta de Sta. Maria on s'inicia el carrer del mateix nom; els edificis tenen característiques especials: decoracions, relleus a la base, canaleres... està ple de comerços amb parades on predomina l'ambre, entre altres objectes; s'arriba a la basílica de Sta Maria; tanca el carrer l'Arsenal, edifici barroc. L'exterior de la basílica – catedral és de totxets; la torre de l'entrada té una alçada imponent. A l'interior les parets són blanques, de l'època luterana i per raons d'higiene. De les peces i obres d'art destaquen: Calendari lunar del S. XV, més de 80% del mecanisme és original, rellotge astronòmic, pila baptismal de grans dimensions amb figures de mida natural a l'entorn; el tríptic del Judici Final de H. Memling té trets moderns: a l'infern hi ha monjos, però no dones; al Paradís un nen negret representa les diferents races; el dimoni porta cua de paó... En una capella austera es recorda les víctimes de 1939-45, imatge de Jesús capcot amb la corona d'espines.

Per la Porta daurada, en forma d'arc de triomf, entrem al Carrer Llarg, el més important de la ciutat on les famílies més influents hi tenien els palaus; ara

podem contemplar els diferents estils de les fatxades amb presència de estàtues de Reis, cares de personatges històrics, elements de la natura... Monuments ornamentals com la font de Neptú, i científics com el termòmetre de Fahreneit. L'Ajuntament destaca pel volum, l'alçada de la torre del rellotge, el penell amb la figura del Rei Segismundo II i l'ornamentació de la fatxada... Tanca el carrer la Porta Alta que inicia la Via Reial per on els Reis entraven a la ciutat. En tot el carrer hi ha molta animació, quantitat de gent passejant, grups musicals, de dansa urbana, i altres entreteniments.

Anem a sopar al restaurant de la Filharmonica; de tornada a l'hotel fem passejada nocturna contemplant la ciutat il·luminada i el pont llevadís que s'alça per donar pas a un vaixell de gran calat.

Dimecres, 12- Castell de Malbork i Torun

Castell i ciutat estan vinculats amb els Cavallers teutons. Els Cavallers pertanyien a l' Orde de l'Hospital de la Verge Maria de la Casa Alemanya de Jerusalem.

La ciutat de Malbork està situada entre el riu Nogat i l'extensa i fèrtil zona de maresmes. La riquesa agrícola i comercial proporciona l'abastiment del castell proper a la ciutat. Quan l'Orde va perdre el castell de Monfort a Terra Santa, els Cavallers es van traslladar a aquesta zona d'Europa per evangelitzar-la i es van establir en un convent de Malbork. La situació estratègica del lloc va permetre a l'Orde controlar el comerç cobrant peatge a les embarcacions que comerciaven amb ambre i altres productes. Amb els ingressos construeixen el Castell Baix, S. XIV-XV. Sempre s'hi entra per un pont de fusta perquè en cas d' invasió es podia incendiar. Per entrar al recinte s' ha de passar més d' una porta, una d'elles vertical amb reixa de punxes que ens transporta a l' Edat Mitjana.

Accedim a un gran pati obert des del qual iniciem la visita, entrem a la botiga de records, al restaurant on dinem... Hi destaquen quatre estàtues de bronze de Grans Mestres. El conjunt del castell comprén tres parts, cada una amb torres de guaita, serveis i fossat que les separen:

- 1- El castell Baix: alberga dependències de serveis i activitats pràctiques i de manteniment.
- 2- El castell Mitjà: la part més destacada l'ocupa el Palau dels Grans Mestres.
- 3- El castell Alt: hi està situada l' Església de la Santíssima Verge Maria i altres estances.

El Palau dels Grans Mestres es dedica a funcions representatives, oficines i servei social pels Cavallers que no podien lluitar. Recorrem les estances, en destaquen:

- Sala de banquets més gran d'Europa per atendre els hostes; s'escalfa pel sistema romà

(hipocaust); a les parets hi pengen pintures dels Grans Mestres.

- El refectori d'estiu; una sola columna sosté la volta; finestrals amb decoració gòtica proporcionen llum natural que permet contemplar la majestuositat de la sala.

- Sala d'hivern: ara destinada a exposició de tapissos.

- Capella del St. Crist.

Al castell Alt s'hi accedeix per altre pont llevadís per on no podien passar les dones; s'entra a un pati en forma de claustre amb una font al mig i doble galeria de finestrals gòtics. Visitem: - Sala Capitular amb pintures, cadirat amb escenes esculpides que representen motius de l'activitat del monjo.

- Sala on s'hi exposen imatges de patrons als que el poble tenia molta devoció : Marededéus, Sants, dos Sant Jordi: un a cavall i altre obra del Sud d'Alemanya; predel·la; Crist a l'Hort de Getsemaní, de gran expressivitat.

- Entrem a l' Església de la Santíssima. Verge Maria per la Porta Daurada, obra de ceràmica; a les arquivoltes s'hi representen les Verges prudents i les nècies. La nau és molt àmplia i en procés de restauració; als laterals, finestres cegues, algunes amb pintures de profetes, totes amb petites mènsules de temes variats. Passem a la capella de Sta. Anna; Destaquen: el timpà de la porta i el vitrall modern i acolorit de St. Jordi darrere l'altar.

Dinem al restaurant del recinte, i ens traslladem a Torun que visitem a la tarda.

TORUN és ciutat comercial i de patrimoni arquitectònic amb dos protagonistes destacats en els àmbits històric i científic: 1) els Cavallers teutons que hi van construir el castell i 2) Nicolàs Kopèrnic, que hi va néixer i hi va desenvolupar les teories astronòmiques que van suposar un avenç important a l'època; davant de l' juntament s'alça el seu monument.

Visitem els espais relacionats amb els personatges: 1) Els Cavallers teutons es van establir a la Ciutat Nova, que un fossat de 20m. la separava de la Ciutat Vella; cada una tenia 12 portes; van coexistir 200 anys fins que la població es va revoltar contra els Cavallers per les seves exigències econòmiques. El recinte de la Ciutat Nova conserva la porta d' accés, muralles, una torre, el castell enderrocat i l'espaiós fossat.

2) A la casa de Nicolàs Kopèrnic un audiovisual mostra la vida de l'època a la maqueta de les dues ciutats. Visitem les estances que conserven el mobiliari i elements d'estudi originals. S'hi exposen la representació de les noves teories d'Astronomia, i els retrats més divulgats del científic.

Passegem per la ciutat, com curiositats notem: el rellotge de la Catedral amb el dit de Déu i sense minutera. La torre quadrada inclinada 140 cm. amb la llegenda de que un Cavaller teutó la va haver de construir com a càstig d'un pecat; situada davant de l'hotel. En un xamfrà, un edifici de totxet vermell és un antic graner amb funcions culturals.

Els Cavallers teutons van ser vençuts a la batalla de Grunwald en 1410 per polonesos i lituans dirigits pel Rei Ladislao Jaguelon. En un carrer cèntric de Cracòvia s'alça el monument a la batalla. El Gran Mestre Albert de Hohenzollern secularitza l'Orde que deixa d'existir el 1525. A partir del S. XVII el Palau dels Grans Mestres és utilitzat pel Rei.

Dijous,13 - Trajecte de Torun a Wroclaw

Circulem per la Baixa Silèsia, zona de pas, via de l'ambre; la ciutat més antiga és Kalisz de la que deriva Kalitzia, històricament Galitzia, regió polonesa que ha estat ocupada i repartida en diverses etapes. Els romans ja usaven aquesta ruta. Wroclaw (Breslau) n'és la capital. A l'actualitat es considera la ciutat amb millor nivell de vida. A l'arribar visitem la Rotonda que alberga la pintura circular "Panorama Raclawice"; mostra la batalla del mateix nom del 1785 en la que l'exèrcit polonès va vèncer al rus dirigit per Tadeusz Kosciuszko, heroi nacional.

Al sortir ens dirigim a Rynek, la segona plaça més gran de Polònia , del S XIII, Entre tots els edificis i fatxades nobles, sobresurt l'Antic Ajuntament, que té tres

fatxades: a la del S. XVI s'hi alça la torre, és la més austera i alberga el Museu d'Art burgès; les altres dos tenen estil gòtic refinat; a la meridional hi estan representats ciutadans medievals; consumidors de cervesa sobre la porta de la taverna de producció de cervesa artesana; entre les finestres, un soldat i un

escrivà, i altres personatges; a la fatxada oriental destaquen una tribuna i el

frontó triangular amb pinacles de filigrana; aquí hi ha el rellotge astronòmic del S. XVI.

A la tarda visitem la Universitat, fundada pels jesuïtes; la fatxada barroca té 170 m.; al centre, la Torre Matemàtica va ser l'antic observatori astronòmic; al balcó, estàtues de les virtuts cardinals; dalt de la torre, figures que representen les facultats. Al davant, una font sobre la que s'alça l'estàtua d'un estudiant nu que porta una espasa; significat: un estudiant ho pot perdre tot menys l'espasa.

En 1702 l' Acadèmia Leopoldina no era Universitat; per tenir la categoria universitària eren necessàries 4 Facultats; les actuals especialitats són: Politècnica, Dret, Filologies, Periodisme; hi estudien 120.000 estudiants.

Visitem l'Aula Leopoldina amb decoració rococó: Tres espais: Estrada, Auditori, Tribuna. "Totes les Arts formen un tot orgànic" escultures, pintures... S'hi representen els atributs i les debilitats del poder; als frescos de les voltes 12 dones representen les Ciències i les Arts Liberals de l'època.

A l'estrada, tres figures: Rei, Vell, Dona simbolitzen respectivament: Poder, Saviesa i Treball. El fresc del sostre té L'Esperit Sant al centre i escenes de la vida de la Verge; significa que La Sapiència divina és l'origen del Saber i que la Verge protegeix la Universitat.

Continuem la visita pel carrer de les Antigues Carnisseries, ocupat ara per galeries d'art i terrasses acollidores amb moltes flors. De l'antiga activitat resten figures d'animals en bronze: cabra, conill, porc, ànec, que donen un aire simpàtic a l'espai.

Arribem a l'església de Sta Isabel; va ser l'església dels burgesos, que es manifesta en les peces de valor: Sagrari gòtic, púlpit, còpia de la Verge Negra de l'original de Czestochowa. Una capella recorda les víctimes de la batalla de Katyn. Stalin va ordenar afusellar 22.000 militars, l'elit de l'exèrcit polonès. Crueltat que va marcar les relacions russo-poloneses. A les cases properes hi vivien treballadors de l'església: campaner, altaristes... En certa època hi va haver rivalitat entre catòlics i protestants.

D'aquest centre històric ens dirigim a l'Illa de la Catedral, anomenada Ostrow Tumski; la història de Wroclaw comença aquí; l'any 960 el primer monarca fa construir el castell i és nomenat Arquebisbat. Ja era zona monumental abans de la destrucció dels tàrtars el S. XIII. Distribuïda entre braços del riu Oder, és

enclavament eclesiàstic; compta amb sis esglésies i la Catedral de St. Joan Baptista, patró de la ciutat. A la vista en perspectiva impressiona l'alçada de les dues torres amb sengles agulles. Els alemanys la van convertir en arsenal, que va esclatar; se'n va destruir un 70%; es va reconstruir entre 1946-1951. El Cardenal Kominek va actuar per reconciliar els bisbes alemanys i polonesos i se'l va tractar de traïdor. Al lateral de la catedral hi té dedicada una capella d'estil barroc.

Pavelló del Centenari: A finals del S XIX i principis del XX es van celebrar Exposicions Internacionals en capitals europees. Wroclaw no tenia espais per esdeveniments culturals. En aquesta època Silèsia pertanyia a Alemanya. En 1913 els alemanys volien celebrar els cent anys de la victòria sobre Napoleó de 1813; era el motiu per construir el pavelló. Dissenyat per Max Berg el 1911, l'inaugura l'emperador en 1913. De base cilíndrica i construït en ciment armat té la cúpula més gran que Sta. Sofia de Constantinoble. Davant del pavelló s'alça l'agulla d'acer de 96m. de 1948; vol representar l'èxit de que Polònia recupera la regió alemanya.

Darrere el pavelló s'estén el Parc Szczyński, àmplia zona verda, llac amb sortidors, jardí japonès ben cuidat. A l'estiu s'hi fan espectacles d'aigua, so i llum; a mitja tarda amb sol, nosaltres en vam poder contemplar.

Divendres, 14 – Auschwitz I - Birkenau

Sortim de Wroclaw amb destinació als camps d'Auschwitz I i Birkenau; aquests topònims alemanys designen les ciutats poloneses Oswiecim i Brzezinka respectivament.

Himler crea Auschwitz el 1940. Es considera que hi van passar 1.300.000 deportats, en especial, jueus provinents d'altres països d'Europa: Itàlia, Grècia, Hongria. S'entra al recinte passant sota l'arc metàl·lic amb la cínica frase "El treball ens farà lliures". El camp conté 28 barracots, en 22 els interns hi van dormir i patir càstigs; cada dia sortien a treballar. El 1r barracot que visitem era dormitori de presoners; cada sala té nom identificador: 4- Sala d'exterminació tècnica: conté documentació variada: nombre de deportats, procedència, fitxes

individuals, fotos; maquetes de com funcionava la càmera de gas, selecció d'homes, dones i nens. s'hi exposa una urna amb cendres d'incinerats a Birkenau i llaunes de gas zyklon B.

5- Explotació dels cossos : A les vitrines munts de material robat als presos: ulleres, maletes, gerros i peces de porcellana, brotxes i raspalls, sabates, moltes sabates, estris de cuina . Si impressiona veure aquest material amuntegat, que és exterior al cos, encara fa posar més la pell de gallina la sala dels cabells.

Malgrat la gran quantitat d'objectes exposats, es considera que només suposa l' 1% de la realitat.

La cel·la 18 està dedicada al frare franciscà Maximilian Kolbe, que va oferir la seva vida per salvar un jove que ho va poder explicar.

La paret de la mort, fou reconstruïda el 1947 en un extrem dels llargs carrers de pavellons, al costat d'un que té totes les finestres tapades en fusta.

A l'extrem de la zona de pavellons separats del carrer per doble filferrera, s'alça la forca col·lectiva on penjaven els presoners més odiats, que havien estat testimoni dels cruels mètodes. Exemplarment, en aquesta mateixa forca el comandant del camp, Rudolf Höss, va complir la sentència del Tribunal Suprem polonès el 1947.

Una construcció en forma de búnquer alberga el crematori, que anteriorment va ser usat com càmera de gas.

Completem la visita a Birkenau on a l'origen hi havia bosc de bedolls; qui ho havia da dir que es transformaria en lloc de sofriment i de mort. Hi visitem dos barracots; el més tràgic és el Barracot de la mort: hi aïllaven dones presoneres que les SS qualificaven incapaces de treballar , motiu per enviar-les a la càmera de gas; sense menjar ni aigua moltes morien abans de ser cridades.

Quan sortim respirem fondo; no es pot trepitjar el terra interior i exterior de les construccions, veure material exposat i escoltar la història tràgica que contenen els diferents espais, sense tenir el cor encongít.

Arribem a Cracovia a mitja tarda i tenim temps de fer la visita al barri jueu.

Des de Cracòvia fem dues sortides: Wieliczka i Zaczopane

Una tarda visitem la mina de sal a Wieliczka: La documentació acredita que l'

explotació de la mina de sal és anterior al S. XI; personalitats de diferents èpoques la van visitar, com Goethe, la seva escultura ho testimonia. Patrimoni de la Humanitat des de 1978, és un espai soterrani que es visita còmodament: baixem a 135m. de fondària, pugem al muntacàrregues, recorrem llargs

passadissos. Les primeres sales presenten estructures de fusta per sostenir sostres i parets irregulars; i minaires en actitud de treballar; també se'n representen en altres estances. Els desnivells permeten veure característiques del lloc: vies amb vagonetes pel transport del material, piscina; la superfície irregular de les parets ens fa conèixer el mineral de sal. La primera sala gran sembla una sala d'exposició: a les parets estan esculpides amb mineral de sal en forma de quadre, escenes de l'Evangelí: Naixement, Les bodes de Canà, Sant Sopar... No hi podia faltar l'estàtua de S.S. Joan Pau II. A la segona sala gran, més fonda, hi ha els serveis: informació, botiga. Quan ens dirigim a la sortida passem pel restaurant ben condicionat i preparat per ocupar-se.

Diuenge,16 – Zaczopane

Fem sortida de natura i tradicions a les muntanyes del sud del país, la serralada dels Tatras compartida amb Eslovàquia. Primera parada a les tendes de productes de la zona: llana, cuir, teixits... per entrar en matèria.. Continuem fins a la zona de Chocholow: passem pels carrers amb les cases de fusta, d'estil tradicional i més modernes de fusta nova i color natural, amb zones

enjardinades i flors abundants. Es diuenge a l'església hi celebren la litúrgia; veiem fidels amb vestits tradicionals. Fem de turistes: un passeig en cotxes de cavalls: el trajecte discorre en zona de bosc amb arbres molt alts a cada costat; prats amb bestiar, riuet... plena natura. El compartim amb ciclistes, senderistes, el trenet. En

acabat visitem una església de fusta dedicada a la Mare de Déu de Czestochowa; un senyor va oferir el solar i els materials per construir-la; només podien atansar-se a l'altar els qui havien aportat per completar-la. Entrem al cementiri monumental i històric, construït els anys 40 del S. XIX. Les tombes estan elaborades amb materials naturals, pedra, fusta i de manera artesanal; es distribueixen entre espais de plantes variades. Destaca la imatge de fusta de Crist que reflecteix tristesa. A continuació toca esbargir-nos: pugem al tren cremallera que ens portarà a Gubalowka a 1123 m d'alçada. Des del mirador podem contemplar una panoràmica de la serra amb els cims més elevats; al peu, la ciutat de Zakopane ben estesa.

Dinem en un restaurant d'estil muntanyès; ens serveixen un menú típic, abundant i calòric. A la tarda passem per la zona comercial ben concorreguda.

Cracovia- divendres, 14 i següents:

Cracovia està vinculada a la creació de l'Estat polonès des del S. X; a finals del segle es nomenà Seu episcopal i pocs anys després, capital de l'Estat. Els primers governants es van establir al turó de Wawel, que ja era plaça fortificada; s'hi construeixen la Catedral i el primer Castell. Al S. XIV Casimiro el Gran funda la primera Universitat; en aquest segle es construeixen molts dels edificis nobles que admirem avui, i moltes esglésies i convents; se l'anomenava la segona Roma per les 160 esglésies, 70 dins el centre històric; la més antiga de la zona és St. Andreu, que veiem al baixar del Castell.

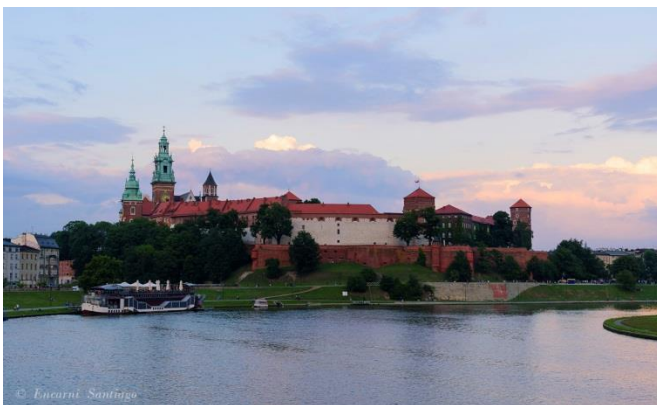
La tarda que arribem visitem el barri jueu; a poca distància veiem tres sinagogues: primer, la més antiga i un tram de muralla; la més important a prop de l'antic cementiri, un rabí assegut al banc en vigila la porta; més endavant, la sinagoga de Isaac; passem pel pati de veïns on es va rodar "La llista de Schindler".

A la plaça. Nova hi ha el mercat, tancat i parades a l'exterior ben proveïdes; les terrasses dels restaurants estan concorregudes; passegem pels carrers de l'entorn; és un barri de moda molt freqüentat. Ens instal·lem a l'hotel, cèntric.

Dissabte, 15 – Turó de Wawel: Catedral i Castell Reial:

Pujant el darrer tram a peu veiem al mur plaques amb el nom de benefactors per comprar als austríacs el solar de la catedral; entrem al recinte per la porta dels escuts; a la gran plaça es pot contemplar el lateral de la Catedral amb les dues torres i les cúpules de les capelles. Dedicada a St. Wenceslao i al Bisbe St. Estanislao, fou consagrada en presència del Rei Casimiro el Gran. S'hi han coronat els Reis i hi són enterrats. L'interior resulta un panteó nacional amb monuments funeraris de Reis, Sants, poetes, herois nacionals. Al creuer s'alça el mausoleu de St. Estanislao que guarda el sarcòfag amb les seves relíquies. 18 capelles ocupen els laterals de les naus; la majoria contenen sepulcres dels Reis i personatges reials; destaquen per la riquesa de materials, marbre de colors variats i la bellesa dels estils, gòtic, renaixentista, barroc, realitzats pels artistes de més renom de cada època. En contrast, una capella austera conté l'urna amb terra de Katyn, lloc de crueldat.

El Castell gòtic, S. XIV-XV, s'organitza a l'entorn del pati d'honor, elegant, amb doble fila d'arcs i galeria superior de columnes. Visitem les estances reials,

moltes i de gran valor artístic; a bon ritme seguim les explicacions de la guia. Destaquen: la Sala dels Ambaixadors amb original enteixinat de “casetones” adornats amb caps esculpits; en un d'ells, una dona amb la boca tapada. La Sala del Tresor de la Corona: exposa símbols del regne de

Polònia, la peça més famosa és l'espasa del S. XIII, símbol de la Justícia, que era usada a la Coronació dels Reis de Polònia. Sales de tapissos francesos i flamencs teixits amb fils d'or i plata presenten temes variats: de l'Antic Testament: història de Noè, de la Torre de Babel... de l'Antiguitat clàssica: sobre la Guerra de Troia, els Treballs d'Hèrcules... Batalles: la d'Orsa, tela circular, la de Lepant... Les Sales d'Orient exposen objectes de la cultura oriental conquerits als turcs al setge de Viena.

Al baixar de Wawel passem pel carrer del Canonges amb edificis nobles de fatxades renaixentistes i barroques; en una d'elles S.S. Joan Pau II hi va residir entre 1951-67, un pòster ho indica. D'aquí ens dirigim al museu on s'exposa "La dama de l'ermini", l'obra mestra de Leonardo, propietat de l'Estat polonès.

A la tarda visitem la mina de sal a Wieliczka. Al tornar tenim temps de passejar a la riba del Vístula des d'on es pot contemplar el conjunt monumental del turó de Wawel; a la base hi ha la cova juràsica relacionada amb el llegendari drac del rei Krak. Davant la cova s'alça l'escultura del drac que, a determinades hores, treu foc per la boca, espectacle que congrega grans i petits. Hi fem una foto de grup. Sopem en un dels vaixells amarrat a la vora del riu.

El darrer dia comencem la visita a la barbacana, les muralles i la torre de S. Florian, soldat romà que va patir martiri, es representa en dos relleus sobre la porta de la torre. L'espai fortificat limita amb la plaça enjardinada de Jan Matejko, pintor de quadres grans d'història de Polònia; el monument fa referència a l'activitat: el pintor està assegut en un angle d'un marc rectangular. La porta comunica amb el carrer Florianska, tram inicial del Carrer Reial que comunica amb la plaça del Mercat, cor de la ciutat, per dimensions, edificis religiosos i institucionals, de valor històric i/o artístic, monuments... Els 40.000 m² ofereixen a la vista una gran amplitud; als costats destaquen per la seva alçada i estructura els grans edificis: la Lonja de los Paños, l'església de Sta Maria, la torre de l'Ajuntament, isolada, dues esglésies més petites, el monument al poeta romàntic A. Mickiewicz...

Església de l'Assumpció de la Verge: de la torre més alta un trompetista dona les hores amb una melodia que para de sobte, fet que va donar lloc a una llegenda que no es correspon a la realitat; a l'acabar el trompetista saluda; la vam escoltar. L'interior és esplendorós: estructura de les grans basíliques gòtiques; destaquen: vitralls gòtics i moderns. La peça més bella i admirada és el políptic del presbiteri: té ales mòbils que s'obren; a l'interior s'hi representa la Dormició de la Verge i l'Assumpció; a dalt, la Coronació per S. Adalberto i S. Estanislao. A la predel·la, l'Arbre de Jesé, que exposa la genealogia de Jesús.

En una plaça propera admirem el Teatre Vell, el més antic, amb decoració modernista; ara és la seu de l'Associació de Belles Arts.

Visitem l'església de St. Francesc, destinada als franciscans traslladats de Praga; reformada a causa dels incendis, hi admirem: els vitralls del Gaudí polonès,

Stanislaw Wyspianski, destaca sobretot el de la fatxada; l'altar del frare Max Kolbe; el banc on resava S.S. Joan Pau II amb la placa que ho confirma.

Continuem per la zona de la Universitat, ens fixem en la Facultat on va estudiar S.S. Joan Pau II; entrem al pati del Collegium Maius, l'edifici universitari més antic que alberga l'aula Magna on es reunia el Senat. El major atractiu és el rellotge mecànic sobre la porta àurea. Escoltem el Gaudeamus Igitur mentre van desfilant les figures relacionades amb personatges

universitaris.

Dinem en un restaurant de la zona on ens serveixen un menú abundant i energètic. A l'acabar, anem a comprar pa de gengibre i altres records; en el temps que ens queda lliure passem pels llocs que cadascú considera d'interès. A l'hora convinguda ens trobem a l'hotel per anar a l'aeroport; vam haver d'esperar estona per facturar; el vol transcorre amb normalitat; arribem a Lleida bé i a l'hora prevista.

El viatge a Polònia ens ha permès conèixer un país amb riquesa històrica, patrimonial i de natura: en l'itinerari de nord a sud hem pogut contemplar la varietat del territori en els diferents aspectes, tant en els agradables com en els dramàtics; en conjunt hem enriquit la nostra experiència viatgera i hem d'agraïr a l'Ateneu que ens ho hagi facilitat.

Carme Palau, setembre de 2017